

ממנוחיטש

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

על ידי היראה בשלימות זוכה לתענוג

במאמר זה, מבאר רבינו את דרך העבודה האמיתי והיחיד, שהוא לדבוק בהקדוש ברוך הוא על ידי עבודת היראה והאמונה המתייחסות לספירת המלכות, שהיא השראת שכינתו בתחתונים באופן מורגש על ידי היראה כשהיא באמונה שלימה.

ומבאר רבינו שכאשר עובד האדם את השם בדרך זאת, אזי דביקותו היא דביקות של אמת, שזוכה שימשך עליו תענוג הנקרא כתר השכינה, שהיא אור המקיף (כלומר למעלה מהשגה) הדבק במי שמתכלל בשכינה, היינו במי שכל מחשבותיו דבוקות ביראת השם עד שהוא בבחינת 'מה', שבטל לגמרי אל הקדוש ברוך הוא, ואין בו ישות שהיא הפירוד הגדול המפרידה את האדם מהקדוש ברוך הוא, ואז זוכה ששמן המשחה שהוא השפעת הכתר שהיא החכמה תשרה על ראשו, ויכרתו ממנו כל פועלי און.

ודביקות זאת שהיא בחינת החכמה, היא דרגת עולם האצילות שמאירה בו ספירת החכמה, והיא הביטול הגמור למאציל כשלהבת הקשורה בגחלת, דהיינו שכל מידותיו של האדם בטלות לגמרי לרצון השי"ת.

וכמו שכתב בקדושת לוי (דרוש לפסח ד"ה אז): הנה מבחינת תענוג גדול הזה חפץ חסד ועלה ברצונו בריאת העולמות וכאשר נמשכו העולמות בפרטיות הנה מתחילה נמשך עולם האצילות בפרטיות 'ספירות וכו', ובדרך כלל נקרא בחינות חכמה עילאה ולשון אצילות כמו שנאמר (במדבר יא כה) ויאצל מן הרוח, ועדיין הוא מתאחד ברצון הפשוט הנ"ל, וכמאמר איהו וחייהו וגרמוהו חד, וכמו שכתב בספר יצירה כשלהבת הקשורה בגחלת וכמאציל מנר לנר. ע"כ.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

לגלות, לפי שהוא מעלמא דאתכסיא, ועל כן זכה יוסף לזה, לפי שהוא דבוק לחכמה, כנזכר לעיל.

וְזֶהוּ 'צוּר מְשֻׁלוֹ אֶכְלָנוּ', הצור הוא השכינה שהיא אשה יראת השם, ומשלה אנו אוכלים ומתענגים, **'בְּרָכוּ אֲמוּנִי',** היא מתברכת כלומר מקבל שפע וברכה מאת ה'אמוני' **הֵם הַנִּצָּח וְהוּד, שֶׁהַצּוּר עוֹמֵד כְּנֶגְדוֹ,** מקומה של השכינה ויניקתה בספירות העליונות הוא כנגד ספירות נצח והוד הנקראים תרי תמכי דקשוט, שהיא תוקף הנצחון של אדם להתקשר אל הקדוש ברוך הוא ולהכניע היצר המתגבר אליו להטותו מהתקשרותו שעל ידי זה היא עמידת האמונה באדם, והיסוד מקשר אותם ומשם נמשכת ההשפעה אל השכינה. וכח הנצחון וההכנעה שהם נצח והוד נקראים 'אילות', כלשון התיקוני זוהר (תיקון יא) 'וישם רגלי כאילות, אלין תרין רגלין דבהו תיקונא דשכינתא. ובגין דבה מתחברן אתמר בהו כאילות'. והם נמשכים מכח התענוג של הקב"ה המתענג במעשי הצדיקים, ועל ידי זה הוא נותן להם את כח הנצחון וההתגברות לשכינה הנקראת 'אילה' על שם התענוג שיש להקב"ה במעשי הצדיקים, וכדברי רבינו בכתבי קודש (ט), דברות המגיד (ויחי מאמר ז' עמ' קיט):

נפתלי אילה שלוחה (בראשית מטכא). כי הנה כשהבורא ברוך הוא משפיע איזה דבר, יש בגופה כח אהבה וכח שנאת המניעים, וזה נקרא 'נפתלי', מקום חבור אהבה ושנאה, ושם שלוחה האילה, הוא התענוג מהדבר שנתגלה שם. ומכח זה מוציאה לחוץ, כי הגם שיסתלקו אהבה ושנאה ישארו רשומים, והם נקראו נביאים, מבינה נ'. וזה 'הנותן אמרי שפר'.

'שִׁבְעֵנוּ וְהוֹתַרְנוּ', המותר הוא מה שאי אפשר להכניס תוך האדם, ונשארו בסוד אור מקיף על ראשו, והוא בבחינת כתר של השכינה שממנה מקבל תענוג ושמחה, **וְכֹל זֶה בָּא מִחֻכְמָה כ"ח מ"ה, כְּשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה עֲצָמוֹ מָה** שהיא יראת הבושה שעל ידה מורגש שהוא אפס ואין, **אֲזִי 'הַחֻכְמָה מְאִין תִּמְצָא'** (איוב כח יב), ואז יכול להמשיך שפע מהשורש שהוא בחינת 'מה' ולהשיג השגות אלקות שלמעלה מההשגה והם בבחינת 'אור מקיף'.

ודרך עבודה זאת נתבאר באור תורה (סימן עו), מגיד

'דְּעָה חֻכְמָה לְנִפְשָׁהּ וְהִיא כְּתָר לְרֵאשֻׁף' (זמירות (שבת).

עַל דֶּרֶךְ 'צוּר מְשֻׁלוֹ אֶכְלָנוּ', הַיְיֵנו הַתְּלַהֲבוֹת לְהַשִּׁים שהיא נקראת אכילה משום שיש בה תענוג, והתענוג נקרא אכילה, **וְהוּא צְרִיף לְהִיּוֹת מְאִשָּׁה יְרֵאת הַשִּׁים** התענוג צריך להיות מכח היראה שאדם ירא את השם, שנעשה בבחינת נוקבא להשם יתברך, שהיא השכינה, ועל ידי זה מאיר בו התענוג מעבודת השם יתברך, שהוא התענוג מאור החכמה כמו שיתבאר לקמן.

וכן כתב רבינו באור תורה (סימן נג), מגיד דבריו ליעקב (סימן קא קי). אור האמת (לה): 'וירכב אתו במרכבת המשנה' וגו' (בראשית מא מג). הנה כל אדם צריך לראות שלא יהיה בחינת נוקבא לשום דבר, דהיינו שלא יהיה להוט אחר תאוות, ולא יהיה מקבל תענוג מהם, שאז הוא בבחינת נוקבא להתאוות, רק יהיה **בבחינת נוקבא להשם יתברך.**

ואיתא (בראשית רבה צג) יוסף מדיליה נתנו לו. פיו שלא נשק לעבירה - 'ועל פיה ישק כל עמי' (בראשית מא מ) וכו'. דהיינו, שלא היה נוקבא להתאוה, **לכך זכה למדרגת חכמה ונעשה בכור,** כמו שאיתא (דה"א ה א) 'נתנה בכרתו ליוסף' - ו'בכור' נקרא חכמה, ועל כן הם אותיות שניות ביחידות ובעשיריות ובמאות, שהוא 'משנה למלך' המחבר המלך והעם, כי לפני ב"ת הוא אל"ף - מלך שאין למעלה ממנו, כי לפני אל"ף מה אתה סופר' (י). ואחר אותיות בכ"ר הוא גל"ש, שהוא אותיות שג"ל, נוקבא.

אבל מי שהוא דבוק בחכמה, ממילא אינו דבוק בשום תאוה, לפי שהתאוה אינה אלא במי שהוא דבוק בזמן, דהיינו שלפעמים בזמן מה חסר ממנו הדבר שמתאוה אליו, ובזמן מה ממלאים לו כל תאוותיו.

אבל מי שהוא דבוק בחכמה, שהוא למעלה מן הזמן, שם החסרון והמלוי הוא בפעם אחת בלתי נפרד, ודי למבין.

הגם דאיתא (זוהר בהעלותך קנא). שיוסף זכה למדת התקשרות, והשבטים הם איברים דשכינתא, והמבין יבין שעצם התקשרות הוא חכמה באמת, ונמשך מן המוחין.

ועל כן איתא בזוהר (בראשית מה). על הפסוק (שמות כד י) 'ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר', דלאו אורחיה

שורש הויות העולם, ובאו לשורשם הנעלמים שהוא האין, כי כשהאדם רוצה להשיג איזה דבר מעמיק בשכלו עד שבא לאין ונופל לו זה הדבר, וזה נקרא כתר לשון המתנה עד שיבא מהשורש העולם.

והנה כל העליות על ידי קו האמצעי, דהיינו הנושא ההתפשטות והסתלקות, והוא ממוצע ביניהם עולה דרך ההבנה, והחכם הרואה את הנולד מסתכל לאין שלו ומתחבר לאין שלו להשרשים הנעלמים, ודרך שם מקבלים שפע חדשה, והקדוש ברוך הוא מסתכל על הברואים ומשפיע להם.

וזהו (שמות ל יב) 'כי תשא את ראש בני ישראל' הוא 'לפקודיהם' שיבואו לאין, לחסרונם. ואז 'זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל' הוא הממוצעיות, ומהם נעשו האדני קודש העליון, כי נעלה מעילוי לעילוי עד הקדימיות ואפיסה המוחלטת.

זו יצאו כל הנבראים ואחר כך נצטיירו, וזה נקרא 'ה' אלקינו', והצימצום הזה היה בכח ישראל שעלו במחשבה הקדומה לכל הקדומיות העולה ברצונו לבראו כך וכך.

ואם ישאל השואל למה עלה כך במחשבתו, על זה אמרו (חגיגה יא): כי אין אדם יכול לשאול קודם שנברא העולם ואין השגתינו שם כי אין אנו משיגים, כי איך נשאל למלך מה אתה עושה כי נתחייב ראשו למלכות, אך אנו מותרים לשאול מהויות העולם ואיך לעבוד, כי שם כבר היינו, אבל המסתכל מה למעלה, הוא קודם בריאת העולם, ראוי לו שלא בא לעולם, כי אם היו יכולין לעבוד בהויות הדקות ההוא, לא היה הקדוש ברוך הוא בורא אותנו בהויות אחרת כמו שאנו עתה.

והנה בכל שבת וראש חודש, כשכל הברואים מוסיפין נשמה חדשה לעבוד לבורא ברוך הוא ביתר עוז ומקבלים השפעות חדשות, עולים דרך

דבריו ליעקב (סימן קעח (קפג)). אור האמות (לה): הנה ידוע שהעולם עומד על עמוד אחד וצדיק שמו, לפי שאלולי הצדיק לא היה העולם יכול לסבול אלהותו יתברך אור צח אור מצוחצח, אך בשביל הצדיק הקדוש ברוך הוא מצמצם את עצמו כדי שיוכלו העולמות לסובלו, על דרך משל האב עם בנו הקטן כנזכר במקום אחר, אבל כשהבן גדול, אז גם הוא עוסק עמו בגדלות וגדלות הבורא אין מי שיסבלנו, על כן אין הקדוש ברוך הוא שורה אלא במי שמקטין את עצמו. על כן הצדיק נקרא כ"ל, לשון כלי, כמו (מלכים א' ז כו) 'אלפים בת יכיל', שהוא לשון סבלות, שסובל אלוהותו בתוכו. ולבוא למדת הקטנות נודע שצריך שיהיה קשור תמיד לחכמה, דהיינו לכח הפועל, ויחשוב שאלולי כח הפועל מה הוא, אפס גמור. וידע זה תמיד, דהיינו שיהיה בבחינת הדעת שעיקר הבריאה היה רק בשביל זה, דהיינו שימשוך אדם עצמו רק לכח הפועל, ומזה מקבל הקדוש ברוך הוא ששעשועים, כמו האב שלא ראה בנו ימים רבים, והיינו שימשוך את עצמו לאין. וזהו כל אדם צריך להבין זה, ואם כן יהיה תמיד בבחינת אין.

וְזוּ דְעֵנָה חֲכֵמָה לְנַפְשָׁךְ וְהִיא כְּתָר לְרֵאשְׁךְ;
על ידי שתמשוך את החכמה לנפשך שהיא דרגה התחתונה שבך שהיא כנגד השכינה, אז תזכה שספירת הכתר שעולם השמחה והתענוג שהיא למעלה מההשגה בבחינת 'אור מקיף' תהיה כתר לראשך, כלומר למחשבותיך והשגותיך.

וְזֶהוּ 'אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זֶר' (שמות ל לג), **הוא מִשְׁמֹן שֶׁהוא חֲכֵמָה שְׁמֹן מְשַׁחַת קֹדֶשׁ** המאיר במי שהוא 'כ"ח מ"ה', שמאירה בו ידיעת האין על ידי תוקף בהירות האמונה, שאין בו שום כח בעולם מבלעדי אור השם המאיר בו, **כִּי שְׁמֹן בְּאֵת ב"ש בִּי"ט שֶׁהוא אֶהֱיָה שְׁבַכְתָּר**, שם אה"ה הוא שם ספירת הכתר, ונמצא שהשמן מורה על המשכת אור הכתר לעולמות התחתונים על ידי השכינה, **וְזֶה זֶר**, זה הוא כינוי אל הכתר.

וְאֵז מִתְהַפֵּךְ כְּתָר לְכֶרֶת, השפעת הכתר היא להכרית כל כוחות הסטרא אחרא בדרך 'כרת', **וְזוּ 'וְנִכְרַת מַעֲמִי'**, נכרתת מהאדם כל ישותו וכאילו נפקד מהעולם, **וְנִדְבַק בְּשִׁכְיִנְתָּיה בְּשִׁלְהֶבֶת הַקְּשׁוּרָה בְּגִחְלָתָהּ**, כמו שהשלהבת השורה בגחלת מתאחדת עימו ביחוד גמור ואינה עולה בשם כי היא דבוקה במקורה, **וְכֵן יְדוּעַ כִּי כָּל כְּתָר מֵהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ וְאִינוּ נִכְלָל בְּחִשְׁבוֹן**. וזה מורה על הביטול הגמור של הכתר לשורשו, וזהו דרגת האדם שזוכה להיכלל בשורשו ולבטל את כל מידותיו להשם יתברך בביטול גמור.

ועיין כתבי קודש (כט): אך שהאמת שבבריאת עולם ברא הקדוש ברוך הוא הויות כל העולם וצימצם עצמו (להיות) [להיות] כל, והויות יצאו מאמתיות היותו והיא שורש העולמות, וזה נקרא ה', והוא כמו אב לכל אשר בעולם, שמהויה

הושלם הסט!
תורת משה הנטויר עם ביאור משולב לרבי משה אלשיך:

המפרש הגדול
שבת הרונים

ועבר הכתב הרב החיד"א את האלשיך הקדוש:

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

